

non sint consecratæ, ciborium exponere, vel expositionem prætermittere potest. Si autem ciborium non habeatur, et expositio prætermitti nequeat, ut pro publica processione, adoratione perpetua et precibus 40 horarum, ad quas solemnitates populus confluit, potest. 3° Vel minorem hostiam præconsecratam exponere, admonito populo; vel sumere partem hostiæ majoris, et reliquam ponere in ostensorium, meliori quo potest modo, ut a populo non videatur. Numquam autem exponere potest hostiam majorem non consecratam, huic apponendo minorem consecratam, tum ob periculum idololatriæ saltem materialis, tum ob scandalum si cognoscatur (1).

176. An licet abrumpere missæ sacrificium sine intentione illud supplendi?

R. Negative, et quidem sub gravi peccato, si fiat absque justa et sufficiente causa, non tantum propter scandalum et infamiam, quæ nata sunt sequi, sed etiam si plures ritus et cæremoniæ separatim sumptæ sub gravi obligent, certo grave erit peccatum, missam abrumpere, et plures ritus et cæremonias simul omittre: ob plures tamen causas missam ante consecrationem abrumpere licet, ut si quis recordetur se esse in peccato mortali, non esse jejunum, censura innodatum, vel alias canonice impeditum; ob violationem ecclesiæ, ingressum excommunicati vitandi, incursum hostium et alluvionis, ruinam loci; ad supplendum loco sacerdotis, qui missam solemnem in die festo cantare debet, et subito et inopinate impeditur, modo adstantes moneantur (2); item si quis aliquatenus infirmus, ante consecrationem judicet, se missam perficere non posse. Post consecrationem autem missam abrumpere numquam licet, nisi in casu impotentia (3).

177. An licet missam interrumpere cum intentione illam postea supplendi?

(1) Vid. Bened. XIV, de sac. m. s. 2, § 151; Quarti p. 2, tit. 10, s. 1, d. 3; Cavalieri tom. 4, dec. 153, ad 10 et 11.

(2) S. R. C. 3 Jul. 1869, n. 5440, 1.

(3) Quarti p. 2, tit. 3, s. 2, d. 1 et 2.

R. Negative, quia missa est una actio totalis, variis quidem constans partibus, sed quæ cum se invicem sunt connexæ, et ad unum referuntur, scilicet ad consecrationem et sumptionem; ita ut missa, si desit causa, absque peccato interrumpi nequeat: peccatum autem tanto gravius est, quanto interruptio est diuturnior et actio inutilior. Si interruptio sit modica, peccatum est veniale, si notabilis, mortale. Interruptio ad horam, et forte ad semihoram, etiam ante consecrationem videtur notabilis et mortalis juxta Billuart (1): quinimo juxta Quarti (2) censetur notabilis, si celebrans absque gravi causa discedat ab altari, ad aliud impertinens negotium peragendum, præsertim si sacras vestes deponat: item juxta eundem, si celebrans manens ad altare, quidquam agat alienum a missa per quadrantem, notabilis videtur interruptio; et contra levis per spatium brevius quadrante.

Plures tamen dantur causæ legitimæ ad missam interrumpendam, uti exoneratio necessaria, professio religiosa, collatio ordinum; item post evangelium concio, promulgatio edictorum; ad offertorium, non autem infra canonem, oblatio suscipienda. Necessitas autem baptizandi aut absolvendi moribundum, item administrandi extremam unctionem vel etiam viaticum iis, quibus ob phrenesim aliamve causam absolutio non nisi dubia dari potuit, talis censetur, ut, si præsto non sit alius sacerdos, celebrans sacrum interrumpere possit et teneatur etiam post consecrationem, ut proximo in eo periculo succurrat, quia extrema proximi necessitas prævalet continuationi sacrificii. Si autem moribundo sit ministrandum sacramentum non ob extremam necessitatem, seu ad conferendam gratiam primam, sed viaticum et extrema unctio ei, qui paulo ante debite confessus fuit; celebrans missam quidam interrumpere potest ante oblationem, vel etiam ante inceptum canonem, quia necessitas infirmi satis gravis et justa causa censetur; non

(1) De Euch. dissert. 8, art. 12, p. 3.

(2) P. 2, tit. 3, s. 3, d. 1.

tamen tenetur, cum non urgens infirmi sit necessitas; post consecrationem vero aut etiam post inceptum canonem, missam interrompere, sacrasque vestes exuere ei non licet, ut extra ecclesiam pergat, quia cum necessitas infirmi non sit adeo urgens, prævalet obligatio continuandi missam; nisi in ipsa ecclesia aliquis repentino morbo oppressus, his Sacramentis indigeat, quo casu celebrans, retentis sacris vestibus, tantillum divertere potest, etiam post consecrationem, et administratis sacramentis quoad essentialia, statim reverti, quia ingens moribundi utilitas præbet sufficientem causam tam brevi interruptioni (1). Missa tamen interrumpi non potest causa faciendi preces ratione publicæ necessitatis (2), neque interrumpi debet ante communionem, ut sacerdos ad altare audiat confessionem etiam brevem alicujus communicantis (3).

In casu interruptionis missæ notandum et servandum est : 1° si fiat post consecrationem, sacerdos diligentissime curare debet, ut ss. Sacramentum reverenter custodiatur, nisi forte consultum existimaverit, illud in tabernaculo ocludere (4). 2° Sacerdos, dum rediit, missam resumit a loco ubi desiit, nisi longior fuerit interruptio, quam ut censeri possit una missa unaque moralis actio. Unde (5) sacerdos, qui missam ante consecrationem interrumpit, et redit intra unam horam, missam resumit, ubi desiit, quia eadem actio moraliter continuari censetur; si autem longior mora intercedat, vel relinquit missam, vel si tempus debitum celebrandi ante meridiem non effluxerit, incipit ab initio, ut perfectior sit unitas missæ. Si interruperit post consecrationem, et reversus sit intra duas horas, vel saltem, intra tempus debitum celebrandi ante meridiem, resumere debet a loco ubi desiit,

(1) Vid. Quarti p. 2, tit. 3, s. 3; Bened. XIV, de sac. m. s. 2, § 118; Collet *Traité des ss. myst.*, ch. 13, n. 6.

(2) S. R. C. 16 Jan. 1677, n. 2659-2811, 9.

(3) Gavantus p. 3, tit. 10, n. 18.

(4) Bened. XIV, loco cit.

(5) Quarti loco cit. dub. 2 et 3; Collet loco cit. n. 7; Busemb. apud s. Alph. de Ligorio lib. 6, n. 354.

quia quamvis longius spatium intercedat, necessitas tamen supplendi defectum substantialem, continuationem missæ exigit : elapso autem hoc tempore missa ratione impotentiae omittenda est, et servandum est Sacramentum, ut sequente die post sumptionem s. Sanguinis sumatur (1); vel si sacerdos in casu post consecrationem tam longam moram prævideat, sumptionem sacramenti accelerare potest omissis omnibus aliis, si enim id possit ad servandam vitam suam corporalem juxta rubricas hujus tit. 2, multo magis ad servandam proximi vitam æternam.

DE CASU, QUO ALIQUID, SIVE VENENOSUM SIVE NON, IN CALICEM CECIDIT, ET ALIQUID VENENOSUM HOSTIAM TETIGIT.

Rub. 5. *Si musca, vel aranea, vel aliquid aliud ceciderit in Calicem ante Consecrationem, projiciat vinum in locum decentem, et aliud ponat in Calice, misceat parum aquæ, offerat ut supra, et prosequatur Missam : si post Consecrationem ceciderit musca, aut aliquid ejusmodi, et fiat nausea Sacerdoti, extrahat eam, et lavet cum vino, finita Missa comburat, et combustio ac lotio hujusmodi in sacrarium projiciatur. Si autem non fuerit ei nausea, nec ullum periculum timeat,umat cum Sanguine.*

6. *Si aliquid venenosum ceciderit in Calicem, vel quod provocaret vomitum, vinum consecratum reponendum est in alio Calice, et aliud vinum cum aqua apponendum denuo consecrandum : et finita Missa, Sanguis repositus in panno lineo vel stuppa tamdiu servetur, donec species vini fuerint desiccatae, et tunc stuppa comburatur, et combustio in sacrarium projiciatur.*

7. *Si aliquod venenatum contigerit Hostiam consecratam, tunc alteram consecret, etumat eo modo, quo*

(1) Ita auctores citati.

dictum est, et illa servetur in Tabernaculo loco separato, donec species corrumpantur, et corruptæ deinde mittantur in sacrarium.

178. Quid faciendum, si aliquid in calicem ceciderit?

R. 1. Si musca, aranea vel quid aliud, sive sit venenosum sive non, sive vomitum procrearet sive non, ante consecrationem in calicem ceciderit; debet celebrans, antequam pergat, ut omnis irreverentiæ species et incommodum sump-tionis evitetur, statim effundere vinum in aliud vas, ut in sacrarium vel alium locum decentem projiciatur; et deinde abluto calice, si ob decentiam fieri conveniat, aliud vinum in eundem ponere, miscere parum aquæ, offerre saltem mentaliter, et prosequi missam a loco, ubi desiit. Ita rubricæ supra n. 5, quæ tamen, si musca vel quid simile, quod neque venenosum est, neque nauseam aut periculum vomitus creat, inciderit, dicendæ non sunt sub gravi obligare, defectu gravis materiæ; ita ut sacerdos, erepta musca, licet minus convenienter, sine gravi tamen irreverentia illud vinum consecrare possit.

Not. hostiis quandoque tritici siliquam et vino sæpe fragmenta cooperculi lagenæ, vel quid simile admixta esse; utrum autem prædicta his casibus applicanda sint, rubrica non explicat: videtur tamen dicendum esse, si tritici siliqua advertatur ante missam, talem hostiam non esse admittendam; si autem advertatur ad offertorium, aut ante consecrationem, non convenire, ut cum digito aut alio instrumento eripiatur, ne major macula vel etiam scissura fiat, sed faciendum esse, quod dicitur num. 181, de hostia fracta: et quoad fragmenta cooperculi lagenæ, si advertantur ad oblationem, vinum non esse admittendum, saltem si ob plura fragmenta impurum censeatur, et licet advertantur tantum ante consecrationem, vel vinum esse effundendum, si citra scandalum aut longam moram fieri possit, vel saltem fragmenta medio digito aut parvo cochleari esse extrahenda.

Post consecrationem autem extrahi nequeunt, sed sumenda sunt una cum s. Sanguine. Notandum etiam, fieri posse, ut extersione digitorum supra calicem, fragmenta s. Hostiæ in calicem decendant, quæ nullatenus extrahi possunt.

2. Si musca vel aliquid non venenosum in calicem ceciderit post consecrationem, vel si ante consecrationem inciderit, sed tantum post consecrationem advertatur; tunc si non fuerit sacerdoti nausea, nec ullum periculum infirmitatis aut vomitus timeat, sumat una cum s. Sanguine; si autem nausea fuerit, aut periculum timeat, tunc muscam vel illud quod incidit, extrahat, et ponens in aliud vas seu calicem, lavet cum vino, ac finita missa, comburat, et combustio ac lotio hujusmodi in sacrarium projiciantur. Quod si extracta musca vel alio, quod in calicem incidit, adhuc nausea sacerdoti fiat cum periculo vomitus; aliud vinum consecrare debet ut statim dicetur de casu calicis venenosi: quod enim rubrica n. 6, præscribit, huic etiam casui in simili circumstantia applicari potest et debet. Tunc autem s. Sanguis conservandus est, donec ab alio sacerdote, cui nausea non est, in missa sumatur post Sanguinem a se consecratum, vel idem faciendum est, ac in casu calicis venenosi, ut mox dicetur (1).

Not. cavendum esse, ne musca, postquam s. Sanguini intincta fuerit, avolet; si avolet, illam capiendam esse, si facile et absque scandalo et indecentia fieri possit; si capi nequeat, casum divinæ providentiæ reliquendum esse (2).

3. Si post consecrationem aliquid venenosum, vel quod vomitum provocaret, in calicem ceciderit, aut post consecrationem tale quid fuisse immissum deprehendatur, celebrans illum sumere non potest, ne calix vitæ vertatur in mortem (3), et ne in casu vomitus ss. Sacramentum maximæ irreverentiæ exponatur; sed species consecrata in alium calicem reponenda est, calix diligenter abluendus, tuncque aliud vinum cum modica aqua apponendum, offerendum et

(1) Quarti p. 3, tit. 10, n. 5; dub. 1.

(2) Quarti loco cit. dub. 2.

(3) S. Thomas 3, p. q. 83, art. 6 ad 3.

denuo consecrandum est, quia sumptio utriusque speciei spectant ad integritatem sacrificii. Alius calix pro nova consecratione adhiberi nequit, nisi usus ejusdem calicis sacerdoti nausea fiat, et periculum vomitus procreet (1). Solum autem vinum consecrandum est, quamvis advertatur post sumptionem s. Hostiæ, quia prior calicis consecratio valida fuit, et solum vinum consecratur ad sumptionem (2).

Finita missa s. Sanguis, repositus in panno lineo vel stuppa lineo (pro quo convenienter sumuntur corporalia aut purificatoria, licet detrita, sed munda), tam diu in tabernaculo servatur, donec species vini totaliter desiccata fuerint, adeoque realis præsentia desierit; et tunc stuppa comburitur, et combustio in sacrarium projicitur.

Not. cum Gavanto (3) ea, quæ sunt a fulmine tacta, venenata censi; et cum Janssens (4) plures negare araneam esse mortifere venenosam, ita ut, si sacerdos inde horrorem aut nauseam non sentiat, araneam cum s. Sanguine tuto sumere possit absque ulla suæ sanitatis jactura (5).

179. Quid faciendum, si aliquid venenatum contigerit et infecerit s. Hostiam?

R. Sacerdos eam sumere non potest, uti de calice venoso dictum est, sed alteram debet accipere, prius offerre, deinde consecrare, ac sumere, ut supra in rubricis n. 7, dicitur.

180. Quid faciendum, si quis sumptione peracta, deprehendat sacras species veneno fuisse infectas?

R. Aliquod remedium licite adhiberi potest, etiam ut species evomantur, licet putentur adhuc integræ. Vomitus autem mittendus est in aliquod vas mundum, et servandus, donec species corrumpantur, et tunc in sacrarium projiciantur.

(1) S. R. C. 16 Sept. 1815, n. 4365-4515.

(2) Quarti p. 3, tit. 10, n. 6, d. 2; Collet *Traité des ss. myst.*, ch. 14, n. 6.

(3) P. 3, tit. 10, rub. 7.

(4) P. 3, tit. 10, § 3, n. 5.

(5) Contra in gallica hujus operis editione hoc loco affirmatur, probatum esse, plures araneas in æstate et in regionibus calidis esse venenosas earumque sumptionem graves causare morbos.

tur (1). Scribit quidem s. Gregorius Turon. (2) in nostris mysteriis ne venenum quidem nocere: hoc tamen intelligendum est juxta Bened. XIV (3) s. Gregorium ad eos respicere, qui in hostia seu in calice hausto veneno, ne antidotum quidem voluerunt suscipere, Dei misericordia freti, qui eos a veneno servavit incolumes. Sed hæc, ut pergit, exempla sunt, quæ demirari possumus magis, quam imitari: neque enim tentandus est Deus, multique sanctitate præclari viri, cum se vel in hostia vel in calice venenum suscepisse deprehendissent, ea quæ opus sunt, adhibere remedia.

DE HOSTIA FRACTA ET LAPSA IN CALICEM.

Rub. 8. *Si sumendo Sanguinem, particula remanserit in Calice, digito ad labium Calicis eam adducat, et sumat ante purificationem, vel infundat vinum, et sumat.*

9. *Si Hostia ante Consecrationem inveniatur fracta, nisi populo evidenter appareat, talis Hostia consecratur: si autem scandalum populo esse possit, alia accipiatur, et offeratur: quod si illius Hostice jam erat facta oblatio, eam post ablutionem sumat. Quod si ante oblationem Hostia appareat confracta, accipiatur altera integra, si citra scandalum aut longam moram fieri poterit.*

10. *Si propter frigus, vel negligentiam Hostia consecrata dilabatur in Calicem, propterea nihil est reiterandum, sed Sacerdos Missam prosequatur, faciendo cæremonias et signa consueta cum residua parte Hostiæ, quæ non est madefacta Sanguine, si commode potest. Si vero tota fuerit madefacta, non extrahat eam, sed omnia dicat, omittendo signa, et sumat pariter Corpus,*

(1) Quarti p. 3, tit. 10, n. 6, d. 3; Gavantus p. 3, tit. 10, rub. 14; Janssens p. 3, tit. 10, § 3, n. 42.

(2) Hist. lib. 3, c. 31.

(3) De sac. m. s. 2, § 131.

et Sanguinem, signans se cum Calice dicens: Corpus et Sanguis Domini nostri, etc.

Quid faciendum est, si sumendo s. Sanguinem, particula s. Hostiæ remanserit in calice, dictum est tom. I, n. 263.

181. Quid faciendum, si hostia sit fracta?

R. 1. Si ante missam inveniatur fracta aut scissa, quamvis non notabiliter, eam accipere non licet.

2. Si infra missam, sed ante hostiæ oblationem, fracta aut scissa, quamvis non notabiliter, inveniatur; altera integra est accipienda, si citra scandalum aut longam moram fieri possit.

3. Si autem sit post oblationem, sed ante consecrationem, talis hostia est consecranda, si fractura populo evidenter non appareat, et coram eo celari possit; si autem populo evidenter appareat, et ei scandalum esse possit, altera statim accipienda est, et offerenda saltem mentaliter, ut n. 138, dictum est. Altera statim est accipienda propter signa et preces, quæ spectant ad materiam consecrandam. Oblatione facta, sacerdos missam prosequitur ab eo loco, ubi desiit, nisi modo recitasset *Qui pridie*, quæ verba semper resumenda sunt. Quod si illius hostiæ fractæ facti sit oblatio; vel a celebrante post ablutionem, vel ab alio tanquam panis benedictus reverenter est sumenda, vel saltem in sacrarium projicienda (1).

Not. has rubricas de removendo hostiam fractam aut non integram ante consecrationem, non excedere culpam venialem, defectu gravis materiæ, nisi fractura enormis sit, unde resultaret vel gravis irreverentia in Sacramentum, vel grave scandalum populi, vel hostia redderetur inhabilis ad executionem gravium rituum, v. g. fractionis hostiæ ante commixtionem cum s. Sanguine (2).

(1) Quarti p. 3, tit. 10, n. 9, d. 2.

(2) Quarti loco cit. dub. 1.

4. Si hostia consecrata frangatur, aut in duas partes dividatur, quod omnino cavendum est; propterea tamen nihil est reiterandum, sed cæremoniæ et signa facienda sunt cum alterutra parte, vel cum utraque parte ita conjuncta, ut hostia appareat integra.

Not. idem faciendum esse, si hostia maculata, non rotunda aut similiter defectiva inveniatur.

182. Quid faciendum, si hostia consecrata dilabatur in calicem?

R. Propterea nihil est reiterandum quoad consecrationem: sed sacerdos missam prosequitur, faciendo cæremonias et signa consueta cum residua parte hostiæ, quæ non est madefacta, si commode potest. Si vero tota est madefacta, non est extrahenda, sed omnia, ut *Per ipsum, Pax Domini, Domine non sum dignus*, dicenda sunt omittendo signa, et sacerdos pariter Corpus et Sanguinem sumere debet, se signans cum calice, et dicens, *Corpus et Sanguis Domini n. J. C. custodiant etc.* omittendo meditationem alias postsumptionem s. Hostiæ præceptam.

Si particula sacra e manibus decidat ante immissionem in calicem, alia fragenda est, ut more solito in calicem mittatur.

DE VINO ET SPECIEBUS S. SANGUINIS CONGELATIS.

Rub. 11. *Si in hieme Sanguis congeletur in Calice, involvatur Calix pannis calefactis: si id non proficeret, ponatur in ferventi aqua prope Altare, dummodo in Calicem non intret, donec liquefiat.*

183. An licet consecrare vinum congelatum?

R. Licet sententia communis et probabilior affirmet, vinum congelatum valide consecrari; cum tamen de eo dis-

putetur, nemini licet consecrare vinum congelatum saltem propter reverentiam erga ss. Sacramentum. Sed si vinum fuerit congelatum, et postea liquefiat, valde probabile videtur in eo licite posse fieri consecrationem (1). Unde si vinum, consecrata jam hostia, reperiatur congelatum sive totaliter sive superficialiter, prius liqueferi debet, ut licite consecratur, vel potius apponendum est vinum novum numquam congelatum, aqua mixtum, illudque facta prius oblatione saltem mentali consecrandum; quo casu vinum congelatum, cum oblatum fuerit, sumendum est post ablutiones, vel saltem in sacrarium projiciendum (2). Si vinum congelatum non liquefiat, et aliud obtineri nequeat; si sit ante consecrationem hostiæ, ab altari est recedendum juxta dicta n. 132: si autem sit post consecrationem hostiæ, tunc celebrans vel debet pergere omissa calicis consecratione, ut dictum est num. 144, vel debet consecrare vinum congelatum, quod posterius præferendum esse puto; magis enim urgere videtur præceptum utramque materiam consecrandi, quam non consecrandi vinum congelatum; quia sententia quod non sit consecrabile, juxta s. Alph. de Ligorio nulla solida pollet probabilitate. Sic juxta eundem in casu, quo sacerdos illicite consecrasset vinum congelatum, tenendum est tamquam vere consecratum, nec ille licite potest alterum vinum consecrare, licet illud habere posset.

184. Quid faciendum, si species vini post consecrationem congeletur?

R. Calix involvatur pannis mundis calefactis; et si id non proficiat, ponatur in ferventi aqua prope altare, dummodo aqua in calicem non intret; ignis etiam apponi potest, donec liquefiat: si prædicta non sint ad manum, potest liqueferi calore manuum aut halitus, vel etiam si sit necesse, cum digitis in particulas redigi et sumi (3); hoc autem fieri non

(1) Ita s. Alph. de Ligorio lib. 6, n. 207, q. 2; Quarti p. 3, tit. 4, dub. 8 et tit. 10, n. XI, d. 1.

(2) Quarti ibidem et Merati p. 3, tit. 4, n. 3.

(3) Gavantus in hanc rub. cum Suarez.

licet, nisi vix possibile sit liqueferi, quia s. Sanguis sumendus est per modum potus.

DE SACRO SANGUINE EFFUSO.

Rub. 12. *Si per negligentiam aliquid de Sanguine Christi ceciderit, si quidem super terram, seu super tabulam, lingua lambatur, et locus ipse radatur quantum satis est, et abrasio comburatur; cinis vero in sacrarium recondatur. Si vero super lapidem Altaris ceciderit sorbeat Sacerdos stillam, et locus bene abluatur, et ablutio in sacrarium projiciatur. Si super linteum Altaris, et ad aliud linteum stilla pervenerit; si usque ad tertium: linteamina ter abluantur ubi stilla ceciderit, Calice supposito, et aqua ablutionis in sacrarium projiciatur. Quod si in ipso solum Corporali, aut si in vestibus ipsis Sacerdotalibus ceciderit, debet similiter abluï, et ablutio in sacrarium projici. Si in substrato pedibus panno, vel tapeto, bene abluatur, ut supra.*

13. *At si contingat totum Sanguinem post consecrationem effundi, si quidem aliquid vel parum remansit, illud sumatur, et de effuso reliquo Sanguine fiat, ut dictum est. Si vero nihil omnino remansit, ponat iterum vinum et aquam, et consecret ab eo loco: Simili modo postquam cenatum est, etc. facta prius tamen Calicis oblatione, ut supra.*

185. Quid faciendum, si aliquid de s. Sanguine ceciderit?

R. 1. Si super terram seu super tabulam non consecratam ceciderit, lingua lambi debet, saltem si sit stilla, quæ sorberi potest, idque quam primum fieri potest, et saltem ante sumptionem ablutionis, ab ipso celebrante; vel si ipse propter nauseam aut horrorem id facere nequeat, ab alio